# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
7 päivänä tammikuuta 2004 *

Asiassa C-500/01,

**Euroopan yhteisöjen komissio**, asiamiehenään S. Rating, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

**Espanjan kuningaskunta**, asiamiehenään S. Ortiz Vaamonde, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut kilpailusta televiestintämarkkinoilla 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY (EYVL L 192, s. 10), sellaisena kuin tämä direktiivi on muutettuna 13.3.1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY (EYVL L 74, s. 13), säännösten mukaisia ja EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut kyseisen direktiivin 4 c artiklan noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: P. Jann, joka hoitaa viidennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit D. A. O. Edward (esittelevä tuomari) ja A. La Pergola,

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.7.2003 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 21.12.2001 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut kilpailusta televiestintämarkkinoilla 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY (EYVL L 192, s. 10), sellaisena kuin tämä direktiivi on muutettuna 13.3.1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY (EYVL L 74, s. 13; jäljempänä direktiivi 90/388/ETY), säännösten mukaisia ja EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut kyseisen direktiivin 4 c artiklan noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

## Asiaa koskevat oikeussäännöt

*Yhteisön lainsäädäntö*

2 Direktiivin 96/19/ETY johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"— — Jotta teleorganisaatiot voivat valmistautua kilpailuun ja erityisesti jatkaa tarvittavaa tariffien tasapainottamista, jäsenvaltiot voivat jatkaa nykyisiä erityis- ja yksinoikeuksia puhelintoiminnan tarjoamisen osalta 1 päivään tammikuuta

1998 asti. Jäsenvaltioille, joiden verkot eivät ole riittävän kehittyneitä tai ovat erittäin pienet, on myönnettävä tilapäinen poikkeus, silloin kun tämä on perusteltua rakenteellisilla mukautuksilla ja ehdottomasti ainoastaan näiden mukautusten vaatimin laajuuksin. Tällaisille jäsenvaltioille tulisi myöntää pyynnöstä enintään viiden vuoden ylimääräinen siirtymäkausi ja enintään kahden vuoden siirtymäkausi, jos se on tarpeen tarvittavien rakenteellisten mukautusten toteuttamiseksi. Jäsenvaltioita, jotka voivat pyytää tällaista siirtymäkautta riittämättömästi kehittyneiden verkkojen osalta, ovat Espanja, Irlanti, Kreikka ja Portugali, ja pienten verkkojen osalta Luxemburg."

3 Direktiivin 96/19/ETY 20 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"— — Jäsenvaltioiden olisi poistettava vaiheittain niin pian kuin mahdollista kaikki teleorganisaatioiden suorittamaa hintojen asteittaista tasapainottamista koskevat perusteettomat rajoitukset ja erityisesti ne, jotka estävät sellaisten taksojen mukauttamisen, jotka eivät ole kustannusten mukaisia ja jotka kasvattavat yleispalvelun tarjoamisrasitetta — —."

4 Direktiivin 90/388/ETY 4 c artiklassa, joka otettiin käyttöön direktiivin 96/19/EY 1 artiklan 6 kohdalla, säädetään seuraavaa:

"Kaikissa kansallisissa suunnitelmissa, joita tarvitaan yleispalveluvelvoitteiden tarjoamisesta teleorganisaatioille aiheutuvien nettokustannusten jakamiseksi muiden organisaatioiden kanssa riippumatta siitä, sisältyykö niihin lisäkustannusjärjestelmä tai yleispalvelurahasto, ja sanotun kuitenkaan rajoittamatta

Euroopan parlamentin ja neuvoston ehdottamaa yhdenmukaistamista avoimen verkon tarjoamisen yhteydessä, on

a) otettava huomioon, että niitä voidaan soveltaa ainoastaan yrityksiin, jotka tarjoavat yleisiä televerkkoja;

b) jaettava vastaavat kustannukset jokaisen yrityksen kesken puolueettomia ja ketään syrjimättömiä perusteita noudattaen ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Jäsenvaltioiden on annettava kaikki tällaiset suunnitelmat komissiolle tiedoksi, jotta se voi tarkistaa, että suunnitelmat ovat perustamissopimuksen mukaisia.

Jäsenvaltioiden on sallittava teleorganisaatioidensa saattaa tariffinsa tasapainoon ottaen huomioon erityiset markkinaolot ja tarpeen varmistaa yleispalvelun hinnallinen kannattavuus, ja erityisesti jäsenvaltioiden on annettava teletoiminnan harjoittajille lupa mukauttaa nykyisiä maksujaan, jotka eivät ole kustannusten mukaisia ja jotka lisäävät yleispalvelun tarjoamisrasitetta, todellisiin kustannuksiin perustuvien tariffien saavuttamiseksi. Jos tällaista tasapainottamista ei voida saada valmiiksi ennen 1 päivää tammikuuta 1998, kyseessä olevan jäsenvaltion on toimitettava komissiolle kertomus jäljellä olevan tariffien epätasapainon tulevasta asteittaisesta poistamisesta. Kertomukseen on sisällyttävä yksityiskohtainen toteuttamisaikataulu.

Kolme kuukautta sen jälkeen, kun Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet yhdysliikenteen edellytykset yhdenmukaistavan direktiivin, komissio arvioi joka tapauksessa, ovatko lisäaloitteet tarpeellisia molempien direktiivien johdonmukaisuuden varmistamiseksi, ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet.

Lisäksi komissio tarkastaa viimeistään 1 päivään tammikuuta 2003 mennessä jäsenvaltioiden tilanteen ja arvioi erityisesti, rajoittavatko käytössä olevat rahoitussuunnitelmat kyseisille markkinoille pääsyä. Tällöin komissio tutkii, onko olemassa muita menettelytapoja, ja tekee aiheelliset ehdotukset."

5 Komissio teki 10.6.1997 päätöksen 97/603/EY ylimääräisen täytäntöönpanoajan myöntämisestä Espanjalle komission direktiivin 90/388/ETY täytäntöönpanemiseksi täydellisen kilpailun osalta televiestintämarkkinoilla (EYVL L 243, s. 48). Kyseisen päätöksen 1 artiklan nojalla Espanjan kuningaskunnalle annettiin lupa lykätä 1.12.1998 saakka tiettyjen velvoitteiden täytäntöönpanoa ja erityisesti puhelintoiminnan tarjoamiseen ja yleisten televerkkojen perustamiseen liittyvien uusien lupien myöntämistä.

6 Tilaajayhteyksien eriytetystä tarjoamisesta 18 päivänä joulukuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2887/2000 on sen johdanto-osan toisen perustelukappaleen mukaan täydennettävä voimassa olevia yhteisön oikeuden säännöksiä ja varmistettava yleispalvelujen ja tilaajayhteyksien tarjoamisen kohtuullisin kustannuksin kaikille Euroopan unionin kansalaisille lisäämällä kilpailua ja varmistamalla taloudellisen tehokkuuden sekä tuomalla käyttäjille mahdollisimman suuren hyödyn.

7 Tämän asetuksen johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan, että tilaajayhteyksien eriytetyn käyttöoikeuden avulla uudet tulokkaat voivat kilpailla ilmoitettujen operaattoreiden kanssa tarjoamalla suurinopeuksisia datansiirtopalveluja jatkuvaa Internet-yhteyttä ja multimediasovelluksia varten digitaalisen tilaajayhteystekniikan (DSL) avulla sekä puheensiirtopalveluja.

8 Saman asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Ilmoitettujen operaattorien on veloitettava tilaajayhteyksien ja liitännäispalvelujen eriytetyn tarjonnan kustannuslähtöisyyteen perustuvat hinnat — —."

*Kansallinen lainsäädäntö*

9 Espanjan viranomaiset antoivat Orden por la que se determinan las tarifas y condiciones de interconexión a la red adscrita al servicio público de telefonía básica que explota el operador dominante para la prestación del servicio final de telefonía básica y el servicio portador soporte del mismon (päätös tariffeista ja ehdoista, jotka koskevat liittämistä tärkeimmän operaattorin yleiseen puhelinverkkoon) 18.3.1997 (BOE nro 74, 27.3.1997, s. 10079). Tällä toimenpiteellä kuukausivuokraa nostettiin 16 prosenttia ja paikallispuhelujen hintaa 13 prosenttia, kun taas alueellisten puhelujen hintaa laskettiin 5 prosenttia, alueiden välisten puhelujen 15 prosenttia ja kaukopuhelujen 12 prosenttia.

10 Tämän jälkeen Espanjan viranomaiset tekivät 31.7.1998 päätöksen Orden sobre reequilibrio tarifario de servicios prestados por "Telefónica Sociedad Anónima" (päätös Telefónica-osakeyhtiön tarjoamia palveluja koskevien tariffien tasapainottamisesta) (BOE nro 188, 7.8.1998, s. 26858), jossa vahvistettiin puhelimen kuukausivuokran hinnaksi 1 442 Espanjan pesetaa (ESP) niin sanottujen asuntolinjojen osalta ja 1 797 ESP niin sanottujen liitoslinjojen osalta.

11 Real Decreto-Ley 16/1999 por el que se adoptan medidas para combatir la inflación y facilitar un mayor grado de competencia en las telecomunicaciones

(kuninkaan asetus tietyistä toimenpiteistä inflaation torjumiseksi ja kilpailun lisäämiseksi televiestintämarkkinoilla) annettiin 15.10.1999 (BOE nro 248, 16.10.1999, s. 36561) ja siinä säädettiin uusista puhelintilausmaksuja koskeneista korotuksista. Suunnitellun aikataulun mukaan maksua oli tarkoitus korottaa 100 ESP:lla kolme kertaa: 1.8.2000, 1.3.2001 ja 1.8.2001.

12 Päätöksellä Orden por la que se dispone la publicación del Acuerdo de la Comisión Delegada del Gobierno para Asuntos Económicos de 27 de julio de 2000, por el que se establece un nuevo marco regulatorio de precios para los servicios prestados por "Telefónica de España, Sociedad Anónima Unipersonal" (päätös uuden hintamekanismin käyttöön ottamisesta Telefónican tarjoamien palvelujen osalta 27.7.2000 annetun talousasioiden komitean päätöslauselman julkaisemisesta), joka tehtiin 31.7.2000 (BOE nro 183, 1.8.2000, s. 27564), otettiin ajanjaksolle 2001–2002 käyttöön uusi "price capiksi" kutsuttu hinta-järjestelmä, joka perustui hintakattomekanismiin. Se perustuu laskentakaavoihin, joissa on käytetty Espanjan hallituksen ennusteita kuluttajahintaindeksin (jäljempänä KHI) ja muutostekijöiden kehittymisestä.

13 "Price cap" -hintajärjestelmä pidettiin vuodelle 2003 voimassa 10.5.2001 tehdyllä päätöksellä Orden por la que se dispone la publicación del Acuerdo de la Comisión Delegada del Gobierno para Asuntos Económicos de 27 de julio de 2000, por el que se establece un nuevo marco regulatorio de precios para los servicios prestados por "Telefónica de España, Sociedad Anónima Unipersonal" (päätös uuden hintamekanismin käyttöön ottamisesta yhden miehen osakeyhtiön Telefónican tarjoamien palvelujen osalta 27.7.2000 annetun talousasioiden komitean päätöslauselman julkaisemisesta) (BOE nro 118, 17.5.2001, s. 17456). Tähän hintajärjestelmään kuuluvat seuraavat seikat:

— kaikkiin kiinteisiin puhelinpalveluihin ja kiinteistä puhelimista kannettaviin puhelimiin soitettaviin puheluihin sovelletaan sääntöä, jonka mukaan hinnan

kehitys vuonna 2001 vastaa 9 prosentin suuruista ennustettua vähennystä KHI:ssa vuodessa, vuonna 2002 se vastaa 8 prosentin suuruista ennustettua vähennystä KHI:ssa vuodessa ja vuonna 2003 se vastaa 4 prosentin suuruista ennustettua vähennystä KHI:ssa vuodessa

— tilausmaksuja ei voida korottaa vuonna 2001, mutta niitä voidaan korottaa vuonna 2002 enintään ennustetun KHI:n vuositason 9,4 prosentin lisäyksen verran ja vuonna 2003 enintään ennustetun KHI:n vuositason 6 prosentin lisäyksen verran

— liitäntäkuluja voidaan korottaa vuosina 2001 ja 2002 enintään ennustetun KHI:n vuositason 16,5 prosentin vähentymisen verran ja vuonna 2003 ennustetun KHI:n vuositason 2 prosentin vähentymisen verran.

14 Real Decreto-Ley 7/2000 de Medidas Urgentes en el Sector de la Telecomunicacionesissa (kuninkaan asetus kiireellisistä toimenpiteistä televiestintäalalla), joka annettiin 23.6.2000 (BOE nro 151, 24.6.2000, s. 22458), tehtiin täysin eriytetyn käyttöoikeuden ja jaetun tilaajayhteyden käyttöoikeuden tarjoaminen pakolliseksi. Tätä toimenpidettä täydennettiin kuninkaan asetuksella Real Decreto 3456/2000 por el que se aprueba el Reglamento que establece las condiciones para el acceso al bucle de abonado de la red pública telefónica fija de los operadores dominantesilla (tärkeimpien operaattorien kiinteän yleisen puhelinverkon tilaajien tilaajayhteyksien käyttöoikeutta koskevista ehdoista annetun lainsäädännön hyväksymisestä), joka annettiin 22.12.2000 (BOE nro 307, 23.12.2000, s. 45567). Tämän viimeksi mainitun kuninkaan asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa säädetään, että tilaajayhteyksien käyttöoikeutta koskevat tariffit on määritettävä kustannusperusteisesti.

15 Päätöksessä Orden por la que se dispone la publicación del Acuerdo de la Comisión Delegada del Gobierno para Asuntos Económicos, por el que se establecen los precios de la primera oferta de acceso al bucle de abonado en las

modalidades de acceso completamente desagregado, de acceso compartido y de acceso indirecto, a la red pública telefónica fija de "Telefónica de España, Sociedad Anónima Unipersonal" (päätös tilaajayhteyksien käyttöoikeutta koskevaa ensimmäistä tarjousta ja täysin eriytettyjä käyttöoikeuksia, jaettua tilaajayhteyden käyttöoikeutta sekä välillistä käyttöoikeutta yhden miehen osakeyhtiö Telefónican kiinteään puhelinverkkoon koskevista hinnoista annetun talousasioiden komitean päätöslauselman julkaisemisesta), joka tehtiin 29.12.2000 (BOE nro 131, 30.12.2000, s. 49758), vahvistetaan tilaajayhteyksien eriytetyn käyttöoikeuden kuukausikohtaiset tariffit. Ne olivat 2 163 ESP vuonna 2001, 2 100 ESP vuonna 2002 ja 2 050 ESP vuonna 2003.

## Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

16 Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely oli kaksivaiheinen.

17 Ensimmäisessä vaiheessa komissio lähetti 11.12.1998 virallisen huomautuksen, jossa se muistutti tätä jäsenvaltiota, että se ei ollut vielä toimittanut komissiolle yksityiskohtaista aikataulua tariffien tasapainottamisen esteiden poistamisesta direktiivin 90/388/ETY 4 c artiklan mukaisesti.

18 Espanjan viranomaiset vastasivat 11.2.1999, että tariffien tasapainottaminen oli toteutettu 31.7.1998 tehdyllä Ordenilla ja että toteuttamisaikataulu saattaisi venyä 31.12.2000 saakka.

19 Koska komissio katsoi, että Espanjan viranomaisten toteuttamat toimenpiteet olivat riittämättömiä ja että viimeksi mainitut olivat myöntäneet, että ne eivät olleet laatineet näiden toimenpiteiden yksityiskohtaista toteuttamisaikataulua, komissio antoi 4.5.1999 perustellun lausunnon.

20 Nämä viranomaiset ilmoittivat 26.4.1999 päivätyllä kirjeellä komissiolle uusista alueellisten, alueidenvälisten ja kaukopuhelujen hintojen alentamiseksi toteutetuista toimenpiteistä.

21 Komissio ilmoitti näiden toimenpiteiden perusteella 26.5.1999 päivätyllä kirjeellä Espanjan kuningaskunnalle, että sen 4.5.1999 päivätty perusteltu lausunto oli käynyt tarpeettomaksi.

22 Oikeudenkäyntiä edeltäneen menettelyn toisessa vaiheessa komissio jatkoi asian tutkimista perinteisen operaattorin Telefónica de España SA:n (jäljempänä Telefónica) 23.11.1998 tekemän kantelun perusteella. Komissio pyysi Espanjan hallitukselta 25.11.1999 tiettyjä tietoja Telefónican tästä kantelusta. Espanjan viranomaiset vastasivat 21.1.2000 päivätyllä kirjeellä, että ne eivät kyenneet todentamaan Telefónican väittämän alijäämän olemassaoloa. Lisäksi ne ilmoittivat komissiolle aikomuksestaan ottaa käyttöön "price cap" -hintajärjestelmä.

23 Komissio osoitti 4.5.2000 Espanjan kuningaskunnalle uuden virallisen huomautuksen. Se väitti siinä, että Espanjan hallitus ei ollut antanut Telefónicalle riittävästi harkinnanvaraa, jotta tämä olisi kyennyt tasapainottamaan tariffinsa direktiivin 90/388/ETY 4 c artiklassa edellytetyllä tavalla.

24 Koska komissio ei ollut tyytyväinen Espanjan viranomaisten kyseiseen kirjeeseen antamaan vastaukseen, se antoi 29.1.2001 uuden perustellun lausunnon. Tässä lausunnossa se korosti, että tariffin tasapainottamisprosessia ei ollut saatettu päätökseen vuonna 1999 ja että sitä ei todennäköisesti saatettaisi päätökseen

myöskään vuonna 2001. Komissio täsmensi niin ikään, että Telefónican käyttöoikeusalijäämä oli 258 miljardia ESP vuonna 1999, ja se kehotti Espanjan kuningaskuntaa toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet perustellun lausunnon noudattamiseksi kahdessa kuukaudessa sen tiedoksiantamisesta.

25 Espanjan viranomaiset kiistivät 29.3.2001 päivätyssä vastauksessaan komission arvioinnin oikeellisuuden. Niiden mukaan Telefónican väitetty käyttöoikeusalijäämä vuonna 1999 oli 173 449 miljardia eli 85 miljardia ESP vähemmän kuin komissio oli esittänyt. Lisäksi nämä viranomaiset ilmoittivat useita "price cap" -hintajärjestelmään tehtäviä muutoksia.

26 Telefónica ilmoitti 18.4.2001 peruuttavansa kantelun Espanjan hallituksen ilmoittamien toimenpiteiden vuoksi.

27 Komissio osoitti 27.7.2001 Espanjan kuningaskunnalle täydentävän perustellun lausunnon ottaakseen huomioon sellaisten säädösten antamisen, joissa Telefónica velvoitettiin tarjoamaan tilaajayhteyksien eriytettyjä käyttöoikeuspalveluja, toukokuussa 2001 tehdyt muutokset "price cap" -hintajärjestelmään ja Espanjan hallituksen täsmällisen arvion Telefónican käyttöoikeusalijäämästä vuonna 1999.

28 Espanjan viranomaiset vastasivat tähän täydentävään perusteltuun lausuntoon 9.10.2001 päivätyllä kirjeellään. Koska komissio ei ollut tyytyväinen tähän vastaukseen, se nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

## Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen

*Asianosaisten lausumat*

29 Komissio arvostelee Espanjan kuningaskuntaa siitä, että se ei ole soveltanut asianmukaisesti tariffien tasapainottamista koskevia yhteisön oikeussääntöjä. Sen mukaan Espanjan viranomaisten olisi pitänyt sallia Telefónican tasapainottavan tariffinsa direktiivissä 90/388/ETY säädetyin tavoin. Koska Espanjan viranomaiset ovat velvoittaneet Telefónican säilyttämään sellaisen tariffirakenteen, joka on vahingollinen sen kilpailijoille, vääristäneet viimeksi mainittujen taloudellisia laskelmia ja pitäneet yllä pitkäaikaisesti todellisia taustakustannuksia vastaamattomia tariffeja, nämä viranomaiset ovat luoneet kilpailun kehittymisen kannalta vahingollisen tilanteen erityisesti tilaajayhteyksien eriytetyn tarjonnan osalta.

30 Komissio arvioi "price cap" -hintajärjestelmän mukaisten rajoitteiden perusteella, että kuukausivuokrat eivät voi perustua todellisiin kustannuksiin ennen vuoden 2003 alkua. Se korostaa tässä yhteydessä, että oletus siitä, että tuottavuus lisääntyisi 6 prosenttia vuodessa, mikä olisi välttämätöntä käyttöoikeusalijäämän poistamiseksi, on varsin epätodennäköinen, koska infrastruktuuriin liittyvä tehokkuuden lisäys on vaatimaton.

31 Espanjan hallituksen mukaan direktiivin 90/388/ETY 4 c artikla ei velvoita määräämään Telefónicalle todellisiin kustannuksiin perustuvia tariffeja eikä siinä säädetä sille mitään täsmällistä määräaikaa, jonka kuluessa velvollisuus poistaa tariffien tasapainottamisen esteet on täytettävä. Kyseisessä säännöksessä velvoitetaan sen mukaan ainoastaan poistamaan esteet, joiden vuoksi Telefónica ei kykenisi mukauttamaan tariffejaan todellisiin kustannuksiin. Koska kyseisessä artikkelissa ei ole säädettyä määräaikaa, arvioitaessa sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, on otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se oli 29.1.2001 päivätyssä perustellussa lausunnossa

asetetun määräajan päättyessä. Koska Telefónica ei sen mukaan ole tehnyt minkäänlaista käyttöoikeusalijäämää vuosina 2002 ja 2003, mitä lisäksi vahvistaa se, että se peruutti kantelunsa, Espanjan viranomaisia ei voida arvostella mistään jäsenyysvelvoitteiden laiminlyönnistä.

*Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta*

32 Vaikka direktiivin 90/388/ETY 4 c artiklassa ei säädetä tariffien tasapainottamista koskevan velvoitteen täyttämiselle määräaikaa, useat seikat direktiivissä 96/19/EY osoittavat kuitenkin, että tariffien tasapainottaminen on toteutettava säännöllisessä rytmissä, jotta edesautetaan telemarkkinoiden avaamista kilpailulle. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 58–60 kohdassa, direktiivin johdanto-osan 20. ja viidennen perustelukappaleen yhdessä lukemisesta sekä direktiivin 90/388/ETY 4 c artiklasta seuraa, että jäsenvaltioiden piti poistaa tariffien tasapainottamisen esteet niin pian kuin mahdollista direktiivin 96/19/EY voimaantulosta lukien ja viimeistään 1.1.1998. Jäsenvaltioiden, joiden verkot eivät ole riittävän kehittyneitä tai ovat erittäin pienet, piti laatia yksityiskohtainen aikataulu velvoitteensa täyttämiseksi.

33 Espanjan hallitus ei ole osoittanut, että se olisi direktiivin 90/338/ETY 4 c artiklan mukaisesti laatinut tällaisen aikataulun säädetyssä määräajassa ja että komissio olisi hyväksynyt tämän aikataulun.

34 Päätöksessä 97/603/EY ei anneta Espanjan viranomaisille mahdollisuutta lykätä sen velvollisuutensa täyttämistä, joka koskee tariffien tasapainottamisen esteiden poistamista ennen 1.1.1998. Siinä annetaan tälle jäsenvaltiolle ainoastaan mahdollisuus lykätä 1.12.1998 saakka puhelintoiminnan ja yleisten televerkkojen

tarjoamista koskevien toimilupien tosiasiallinen myöntäminen, puhelintoiminnan tarjoamiseen ja yleisten televerkkojen perustamiseen liittyvien toimiluvan myöntämis- tai ilmoitusmenettelyjen julkistaminen sekä yleispalveluvelvoitteen tarjoamisesta aiheutuvien nettokustannusten jakamiseksi suunnitellun järjestelmän yksityiskohdista ilmoittaminen komissiolle.

35 Vastinekirjelmässään Espanjan hallitus on nimenomaisesti myöntänyt, että Telefónicalle oli aiheutunut 173 449 miljardin ESP:n suuruinen käyttöoikeusalijäämä vuonna 1999 ja että tämä käyttöoikeusalijäämä häviäisi optimisimpien tuotannon vuotuisten voittoarvioiden mukaan vasta vuoden 2002 kuluessa. Se on myös myöntänyt kuukausivuokran ja tilaajayhteyksien eriytetyn käyttöoikeuden tariffin eron olemassaolon.

36 Siltä osin kuin kyse on siitä, onko tämä alijäämä luettavissa Espanjan viranomaisten syyksi, on muistutettava, että ennen "price cap" -hintajärjestelmän voimaantuloa vuonna 2001, Espanjan viranomaiset suorittivat itse puheensiirtopalvelujen osatekijöiden tariffien korotukset ja alennukset siten, että perinteisellä operaattorilla ei ollut minkäänlaista harkinnanvaraa tariffiensa vahvistamisessa. Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 88 ja 89 kohdassa todennut, tariffien epätasapaino vuosina 1999 ja 2000 on siis yksinomaan Espanjan viranomaisten vastuulla.

37 On totta, että "price cap" -hintajärjestelmän käyttöönoton jälkeen vuonna 2001 Telefónica sai kunakin vuonna korottaa tai alentaa hintojaan. Ajanjaksolla 2001–2002 todetun tariffien epätasapainon ei kuitenkaan voida katsoa olevan kokonaan tämän yhtiön vastuulla, vaan osa siitä on kohdennettava Espanjan viranomaisiin. Telefónican vapautta tariffien osalta rajoitti näiden viranomaisten määräämä katto- tai enimmäishinta. Tämä rajoitus haittasi kilpailun kehitystä

perinteisen operaattorin toimialalla ja oli näin direktiivin 90/388/ETY tavoitteiden vastainen.

38 Koska espanjalainen perinteinen operaattori saattoi toteuttaa direktiivin 90/388/ETY 4 c artiklassa edellytetyn tariffien tasapainottamisen vasta vuoden 2003 alussa eli viisi vuotta direktiivissä edellytettyä myöhemmin, Espanjan viranomaisten on katsottava olevan vastuussa sekä tariffien epätasapainosta että siitä seuranneesta kilpailun kehityksen vahingoittumisesta.

39 Näin ollen on todettava, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut direktiivin 90/388/ETY mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut kyseisen direktiivin 4 c artiklan noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

## Oikeudenkäyntikulut

40 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Espanjan kuningaskunnan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, Espanjan kuningaskunta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut kilpailusta televiestintämarkkinoilla 28 päivänä kesäkuuta 1990 annetun komission direktiivin 90/388/ETY, sellaisena kuin tämä direktiivi on muutettuna 13.3.1996 annetulla komission direktiivillä 96/19/EY, säännösten mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole antanut kyseisen direktiivin 4 c artiklan noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.**

2) **Espanjan kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Jann Edward La Pergola

Julistettiin Luxemburgissa 7 päivänä tammikuuta 2004.

R. Grass
kirjaaja

V. Skouris
presidentti